

OSNIVAČKI SASTANAK INFORMBIROA

TELEGRAM VALTERA (TITA, CK KPJ) — DEDI (CK SKP(b))

Beograd, 14. septembra 1947.

Dedi

Molimo da nam javite bar osnovne tačke dnevnog reda konferencije u Varšavi. Ovo je potrebno radi orijentacije i pripreme naših delegata. Takođe ne znamo da li karakter konferencije dozvoljava da uz naša dva delegata pođu još i dva proverena tehnička lica.

Molimo za hitan odgovor.

Valter

C. štrbac, n. d., 229.

TELEGRAM CK SKP(b) — TITU, CK KPJ

Moskva, 18. septembra 1947.

Valteru

U skladu s poznatim pismom poljskih drugova mi pripremamo za savetovanje informativni izveštaj o radu CK SKP(b). Koja pitanja mogu da budu stavljena na dnevni red savetovanja posle informativnih izveštaja komunističkih partija — o tome treba da odluči, po našem mišljenju, samo savetovanje, na kome će, kako pretpostavljamo, svaka delegacija ispoljiti svoju inicijativu u postavljanju onih pitanja o kojima je neophodna razmena mišljenja.

Dedo

C. Štrbac, n. d., 230.

KOMINIKE INFORMACIONOG SAVETOVANJA
NEKIH KOMUNISTIČKIH PARTIJA

Škljarska Poremba, septembra 1947.

Učesnici savetovanja saslušali su informaciona saopštenja o delatnosti CK partija zastupljenih na savetovanju: u ime Komunističke partije Jugoslavije — drugova E. Kardelja i M. Đilasa; u ime Bugarske radničke partije (komunista) — druga V. Cervenкова; u ime Komunističke partije Rumunije — druga G. Deža; u ime Mađarske komunističke partije — druga I. Revaja; u ime Poljske radničke partije — druga V. Gomułka; u ime Svesavezne komunističke partije (boljševika) — druga G. Maljenkova; u ime Komunističke partije Francuske — druga Ž. Dikloa; u ime komunističke partije Cehoslovačke — druga R. Slanskog i u ime Komunističke partije Italije — druga L. Longa.

Pošto su izmenjali mišljenja u vezi sa saopštenjima, učesnici savetovanja odlučili su da pretresu pitanje međunarodne situacije i pi-

tanje razmene iskustava i koordinacije delatnosti komunističkih partija zastupljenih na savetovanju.

Referat o međunarodnoj situaciji dao je drug A. Ždanov. Učesnici savetovanja izmenjali su mišljenja po referatu, u potpunosti uskladili svoje poglede na međunarodnu situaciju i zadatke koji iz nje proističu i jednodušno doneli deklaraciju po pitanju međunarodne situacije.

Referat o razmeni iskustava i koordinaciji delatnosti komunističkih partija dao je V. Gomulka. U vezi s tim pitanjem savetovanje je, imajući u vidu negativne pojave izazvane otsustvom kontakta između partija zastupljenih na savetovanju i uzimajući u obzir potrebu razmene iskustava, donelo odluku da se osnuje Informacioni biro.

Informacioni biro sastojao se od predstavnika centralnih komiteta gorepomenutih partija.

Zadaci Informacionog biroa sastoje se u organizovanju razmene iskustava između partija i, u slučaju potrebe, koordinacije njihove delatnosti na osnovu uzajamne saglasnosti.

Odlučeno je da Informacioni biro izdaje svoj organ.

Za sedište Informacionog biroa i redakcije njegovog organa određen je grad Beograd.¹

Borba, 5. oktobar 1947.

¹ Informbiro je stvoren nekoliko meseci pošto su jedinice Crvene armije morale napustiti zemlje sa kojima je februara 1947. bio potpisan mirovni ugovor: Madarsku, Rumuniju i Bugarsku. Već je počinjao i hladni rat, jer su SAD proklamovale Trumanovu doktrinu i usvojile Maršalov program pomoći. Staljin je uključivanjem u IB najvećih komunističkih partija Zapada — italijanske i francuske — uticao na smanjivanje njihovih autonomnih inicijativa, nastojeći da ih dokraja upregne u kola svoje spoljne politike. Iskorišćavao je i bojazni rukovodstava komunističkih partija u tzv. zemljama narodne demokratije od povratka i restauracije starih građanskih režima. Staljin je takođe smatrao da će preko IB-a najlakše staviti pod kontrolu KPJ, partiju koja je izvela originalnu revoluciju u drugom svetskom ratu, uživala veliki ugled u svetu, nastupala samostalnije od drugih komunističkih partija koje su uz pomoć Crvene armije došle na vlast, te predstavljala — posle SKP(b) najjaču partiju u Evropi po uticaju i međunarodnoj reputaciji. Ideju stvaranja jednog novog internacionalnog organizma komunističkih partija pokrenuo je Tito prilikom svog boravka u Moskvi, aprila 1945. Ideja je ponovo razmotrena prilikom Titovog drugog boravka u SSSR-u juna 1946. S Titom su u SSSR-u boravili A. Ranković i B. Kidrič. Tito je — za razliku od Staljina — pomišljao na internacionalnu organizaciju komunističkih partija koja ne bi dovodila u pitanje samostalnost bilo koje od članica. Na savetovanje su pozvane partije iz zemalja za koje je Staljin smatrao da su se nalazile u njegovoj interesnoj sferi, kao i dve najjače partije zapadnih zemalja. Organizacija je imala evropski karakter, jer nije obuhvatala partije Azije i drugih kontinenata. Grčka partija nije pozvana, jer se Grčka nije nalazila u interesnoj sferi SSSR-a i u njoj se vodio građanski rat. Članicom Informbiroa nije postala ni albanska partija, najverovatnije stoga što se radilo o mladoj partiji tek osnovanoj (1941, odnosno 1942), i što se, na drugoj strani, smatralo da se nalazi pod uticajem KPJ — te da preko nje može biti predstavljena u Informbirou.

Na savetovanju, koje je trajalo sedam dana, osnovni referat je podneo predstavnik SKP(b) A. Ždanov. Referat se odnosio na međunarodnu situaciju. Ždanov je izneo tezu da u svetu postoje dva tabora, jedan imperijalistički (SAD i njegovi saveznici) i jedan antiimperijalistički (SSSR) i da SAD vrše pripreme za novi rat protiv socijalističkih zemalja, odnosno antiimperijalističkih snaga. Na savetovanju su kritikovane komunističke partije Francuske i Italije zbog reformizma, pod kojim se podrazumevalo učešće u vladama njihovih zemalja. Kritici francuskih i italijanskih komunista od strane Ždanova priključili su se i jugoslovenski delegati u Škljarskoj Porembi (Staklenoj dolini blizu Vroclava) E. Kardelj i M. Dilas. Ovom kritikom poreknut je karakter IB-a kao konsultativnog tela pre nego što je ono praktično i osnovano.

DEKLARACIJA SAVETOVANJA PREDSTAVNIKA KP JUGOSLAVIJE,
BUGARSKE RADNIČKE PARTIJE (KOMUNISTA), KP RUMUNIJE,
MAĐARSKE KP, POLJSKE RADNIČKE PARTIJE, SKP(b),
KP FRANCUSKE, KP CEHOSLOVACKE I KP ITALIJE
PO PITANJU MEĐUNARODNE SITUACIJE

Septembra 1947.

Pretstavnici Komunističke partije Jugoslavije, Bugarske radničke partije (komunista), Komunističke partije Rumunije, Mađarske komunističke partije, Poljske radničke partije, Svesavezne komunističke partije (boljševika), Komunističke partije Francuske, Komunističke partije Cehoslovačke i Komunističke partije Italije, pošto su izmenjali mišljenja o pitanju međunarodne situacije, složili su se da donesu sledeću deklaraciju.

U međunarodnoj situaciji, usled Drugog svetskog rata, i u posleratnom periodu, izvršene su bitne promene.

Te promene karakterišu se novim rasporedom osnovnih političkih snaga koje deluju na svetskoj areni, promenom odnosa između država-pobednica u Drugom svetskom ratu i njihovim pregrupisavanjem.

Dok se vodio rat, države-saveznice u ratu protiv Nemačke i Japana išle su zajedno i sačinjavale su jedan tabor. Međutim, u taboru saveznika još za vreme rata postojala je razlika u određivanju kako ciljeva rata, tako i zadataka posleratnog uređenja sveta. Sovjetski Savez i demokratske zemlje smatrali su za osnovne ciljeve rata obnovu i učvršćenje demokratskog poretka u Evropi, likvidaciju fašizma i sprečavanje mogućnosti nove agresije od strane Nemačke, stvaranje svestrane trajne saradnje evropskih naroda. Sjedinjene Američke Države i u saglasnosti s njima Engleska postavljale su sebi u ratu drugi cilj — oslobođenje od konkurenata na tržištima (Nemačka, Japan) i učvršćivanje svoga dominantnog položaja. Ta razlika u određivanju ciljeva rata i zadataka posleratnog uređenja počela se produbljivati u posleratnom periodu. Formirale su se dve suprotne političke linije: na jednom polu politika SSSR i demokratskih zemalja, usmerena ka podrivanju imperijalizma i učvršćivanju demokratije, a na drugom polu politika SAD i Engleske, usmerena ka jačanju imperijalizma i ugušivanju demokratije. Pošto su SSSR i zemlje nove demokratije postale smetnja ostvarivanju imperijalističkih planova borbe za gospodstvo nad svetom i razbijanje demokratskih pokreta, objavljen je pohod protiv SSSR i zemalja nove demokratije, pothranjivan i pretnjama novim ratom od strane najzagriženijih imperijalističkih političara u SAD i Francuskoj.

Na taj način, formirala su se dva tabora — tabor imperijalistički i antidemokratski, kome je osnovni cilj uspostavljanje gospodstva američkog imperijalizma nad svetom i razbijanje demokratije, i tabor antiimperijalistički i demokratski, kome je osnovni cilj podrivanje imperijalizma, učvršćivanje demokratije i likvidacija ostataka fašizma.

Borba dvaju suprotnih tabora — imperijalističkog i antiimperijalističkog — vodi se u uslovima daljeg zaošttravanja opšte krize kapitalizma, slabljenja snaga kapitalizma i učvršćivanja snaga socijalizma i demokratije.

Zato imperijalistički tabor i njegova vodeća snaga SAD pokazuju osobito agresivnu aktivnost. Ta aktivnost razvija se istovremeno u svim pravcima — u pravcu vojno-strategijskih mera, ekonomske ekspanzije

i ideološke borbe. Truman—Maršalov plan samo je sastavni deo — evropski razdeo opšteg plana svetske ekspanzionističke politike, koji SAD ostvaruju u svim delovima sveta. iPlan ekonomskog i političkog porobljavanja Evrope od strane američkih imperijalista dopunjuje se planovima ekonomskog i političkog porobljavanja Kine, Indonezije, zemalja Južne Amerike, Sjedinjene Američke Države spremaju jučerašnje agresore — kapitalističke magnate Nemačke i Japana — za novu ulogu — da postanu oruđe imperijalističke politike SAD u Evropi i Aziji.

Arsenal taktičkih sredstava koja upotrebljava imperijalistički tabor veoma je raznolik. Ovde se kombinuju direktna pretnja silom, učena i iznuđavanje, razne mere političkog i ekonomskog pritiska, potkupljivanja, iskorišćavanja unutrašnjih suprotnosti i razdora radi učvršćivanja vlastitih pozicija, i sve se to prikriva liberalno-pacifističkom maskom, sračunatom na prevaru i lovljenja politički neiskusnih ljudi.

Naročito mesto u arsenalu taktičkih sredstava imperijalista zauzima iskorišćavanje izdajničke politike desnih socijalista tipa Bluma u Francuskoj, Atlia i Bevina u Engleskoj, Šumahera u Nemačkoj, Renera i Šerfa u Austriji, sSaragata u Italiji itd., koji se trude da prikriju pravu razbojničku suštinu pod maskom demokratije i socijalističke frazeologije, a na delu u svemu predstavljaju verne pomagače imperijalista, koji razbijaju redove radničke klase, tružu njenu svest. Nije slučajno što je spoljna politika engleskog imperijalizma našla u licu Bevina svoja najdoslednijeg i najrevnosnijeg nosioca.

U tim uslovima neophodno je da se antiimperijalistički, demokratski tabor zbije, da izradi jedinstvenu platformu akcija, da izradi svoju taktiku protiv glavnih snaga imperijalističkog tabora, protiv američkog imperijalizma, protiv njegovih engleskih i Francuskih saveznika, protiv desnih socijalista, pre svega u Engleskoj i Francuskoj.

Da bi se osujetio plan imperijalističke agresije, potrebni su napori svih demokratskih, antiimperijalističkih snaga Evrope. Desni socijalisti su izdajnici u ovoj stvari. Izuzimajući one zemlje nove demokratije u kojima blok komunista i socijalista sa drugim naprednim demokratskim partijama sačinjava osnovu otpora tih zemalja imperijalističkim planovima, socijalisti u većini drugih zemalja, a u prvom redu francuski socijalisti i engleski laburisti — Ramadije, Blum, Atli i Bevin, — svojom servilnošću i ulagivanjem olakšavaju zadatak američkom kapitalu, provociraju ga na učene i guraju svoje zemlje na put vazalne zavisnosti od Sjedinjenih Američkih IDržava.

Otuda sledi da pred komunističkim partijama stoji naročiti zadatak. One moraju uzeti u svoje ruke zastavu odbrane nacionalne nezavisnosti i suvereniteta svojih zemalja. Ako komunističke partije budu čvrsto stajale na svojim pozicijama, ako ne podlegnu zastrašivanju i ucenama, ako hrabro budu stajale na braniku demokratije, nacionalnog suvereniteta, slobode i nezavisnosti svojih zemalja, ako uspeju da u borbi protiv pokušaja ekonomskog i političkog porobljavanja njihovih zemalja stanu na čelo svih snaga koje su spremne da brane čast i nacionalnu nezavisnost, onda nikakvi planovi porobljavanja zemalja Evrope i Azije ne mogu biti ostvareni.

To je sada jedan od osnovnih zadataka komunističkih partija.

Neophodno je imati u vidu da između želje imperijalista da raspale novi rat i mogućnosti da organizuju taj rat postoji distancija ogromnih razmera Narodi sveta ne žele rat Snage koje brane mir toliko su značajne i velike, da će planovi agresora, ako te snage budu nepoko-

lebljive i čvrste u odbrani mira, ako pokažu čvrstinu i istrajnost, pretpeti potpun krah. Ne treba zaboravljati da galama imperijalističkih agencija u vezi s ratnom opasnošću ima za cilj da zaplaši ljude kolebljive i slabih nerava i pomoću učene postigne ustupke agresoru.

Glavna opasnost za radničku klasu sastoji se sada u potcenjivanju vlastitih snaga i precenjivanju snaga imperijalističkog tabora. Kao što je minhenska politika u prošlosti razvezala ruke hitlerovskoj agresiji, tako i ustupci novom kursu SAD i imperijalističkog tabora mogu učiniti njegove inspiratore još drskijim i agresivnijim. Zato komunističke partije treba da stanu na čelo otpora protiv planova imperijalističke ekspanzije i agresije na svim linijama — državnoj, političkoj, ekonomskoj i ideološkoj, treba da se zbijaju, da ujedinjuju svoje napore na osnovi opšte antiimperijalističke i demokratske platforme i da okupljaju oko sebe sve demokratske i patriotske snage naroda.²

Borba, 5. oktobar 1947.

REZOLUCIJA O RAZMENI ISKUSTVA I KOORDINACIJI DELATNOSTI PARTIJA ZASTUPLJENIH NA SAVETOVANJU

Kraj septembra 1947.

Savetovanje konstatuje da odsustvo veza između komunističkih partija koje su učestvovala na ovom savetovanju predstavlja u današnjoj situaciji ozbiljan nedostatak. Iskustvo je pokazalo da je takva nepovezanost između komunističkih partija nepravilna i štetna. Potreba za razmenom iskustava i dobrovoljnom koordinacijom akcija pojedinih partija sazrela je naročito danas, u uslovima komplikovanja posleratne međunarodne situacije, kada nepovezanost komunističkih partija može naneti štetu radničkoj klasi.

Polazeći od toga, učesnici savetovanja složili su se u sledećem:

1. Da se osnuje Informacioni biro od predstavnika Komunističke partije Jugoslavije, Bugarske radničke partije (komunista), Komunističke partije Rumunije, Mađarske komunističke partije, Poljske radničke partije, Svesavezne komunističke partije (boljševika), Komunističke partije Francuske, Komunističke partije Cehoslovačke i Komunističke partije Italije.

2. Da se Informacionom birou stavi u zadatak organizacija razmene iskustava i, u slučaju potrebe, koordinacija delatnosti komunističkih partija na osnovi uzajamne saglasnosti.

3. Da Informacioni biro bude sastavljen od predstavnika centralnih komiteta, i to od po dva za svaki CK, pri čemu delegacije centralnih komiteta treba da određuju i zameštaju centralni komiteti.

² Analiza Ždanova na osnivačkom sastanku IB-a zapečatila je deobu Evrope i sveta na dva antagonistička tabora i dala osnov za lagersku (blokovsku) vojnu institucionalizaciju. Ova analiza je imala pobornike i u jugoslovenskim predstavnicima na ovom savetovanju. Oni su napadali parlamentarnu praksu KP Italije i KP Francuske i njihovih rukovodilaca Toljatija i Toreza. Pod udarom se našlo i njihovo učešće u vladama Italije i Francuske, popuštanje demohrišćanskim strujama i degolizmu. Ovakvo političko ponašanje Kardelj i Đilas su ocenjivali kao reviziju marksizma u međunarodnom komunističkom pokretu. M. Đilas je američku opasnost za savremeni svet označio kao veću od fašističke, a francuske komuniste kritikovao zbog raspuštanja i razoružanja snaga pokreta otpora.

4. Da Informacioni biro osnuje svoj dvonedeljni, a kasnije nedeljni organ; da se organ izdaje na francuskom i ruskom jeziku, a po mogućnosti i na drugim jezicima.

5. Da se za sedište Informacionog biroa odredi grad Beograd.⁸
Borba 5. oktobar 1947.

IZVOD IZ REFERATA EDVARDA KARDELJA NA SAVETOVANJU PREDSTAVNIKA NEKIH KOMPARTIJA

Škljarska Poremba, septembra 1947.

..Unutarnji odnos političkih snaga u svakoj zemlji danas neizbežno postaje sastavni deo odnosa snaga u međunarodnom merilu. Imperijalistička ekspanzija američkih monopolističkih krugova opire se danas na takvu ekonomsku nadmoć i poređenju s drugim kapitalističkim zemljama kakva je u istoriji kapitalizma nepoznata. Otuda danas tendencija, naročito američkih monopolista, da delove nacionalne buržoazije pojedinih kapitalističkih zemalja pretvaraju u svoj ekonomski i politički instrumenat, porobljavanja tih zemalja, njihovo pretvaranje u poluzavisne, pa čak i polukolonijalne zemlje. Američka imperijalistička ekspanzija — to je tendencija koloniziranja civilizovanog sveta, „afrikaniziranje“ Evrope, ili bar da se učini iz nje nešto nalik na Južnu Ameriku, u korist američkih monopolista. Kapitalistička reakcija zajedno sa svojim desnim „socijalističkim“ lakejima u pojedinim kapitalističkim zemljama ustvari je instrumenat te ekspanzije, uperene protiv nezavisnosti njihovih sopstvenih i drugih naroda. Tendencija mešanja krupnih imperijalista u unutarnje poslove drugih država danas je jača i otvorenija nego što je bila ikad ranije.

To isto su pokušavali i još pokušavaju da rade izvesni inostrani kapitalistički krugovi i u Jugoslaviji, oslanjajući se na ostatke razbijene izdajničke reakcije. Izolirana od narodnih masa i svih istinskih demokratskih elemenata u našoj zemlji, koji zajedno s komunističkom partijom sarađuju u Narodnom frontu na velikom delu socijalističke izgradnje naše zemlje, a s druge strane dirigovana iz inostranstva u interesu stranih imperijalista, akcija neprijatelja narodne vlasti danas je izgubila svako partijsko ili političko lice uopšte. Borba protiv njih ustvari dobija oblik borbe za obezbeđenje mira i nacionalne nezavisnosti. Narodi Jugoslavije suviše vole svoju slobodu i nezavisnost i suviše su ponosni na svoju slobodarsku prošlost da bi pristali na to da budu robovi savremenih američkih „konkvistadara“ koji atakuju na Evropu. Upravo zato i ne mogu da dozvole da njihove agenture potkopavaju snagu i jedinstvo naše zemlje...

Za čvrsti mir, za narodnu demokratiju, Organ informacionog biroa komunističkih partija, br. I, Beograd, 10. novembar 1947, 4—6.

³ Novoosnovano telo je formalno imalo samo konsultativni karakter i koordiniralo je delatnosti komunističkih partija na osnovu uzajamne saglasnosti. Iz ovakvog određenja organizacionog karaktera i uloge IB-a moglo se očekivati da on bude sasvim drukčija organizacija od Kominterne, koja je imala centralizovani karakter. Za sedište IB-a je određen Beograd. U Beogradu se izdavao list Informbiroa „Za čvrsti mir, za narodnu demokratiju“. Po Staljinovoj zamisli klešta IB-a trebalo je najpre da stegnu Jugoslaviju, što se uostalom vidi i iz činjenice da se IB u toku svog kratkotrajnog života nije ničim drugim ni bavio teem Jugoslavijom. Sekretar Poljske radničke partije V. Gomulka je bio protiv stvaranja IB-a, ali je potpisao sve odluke.

Moskva, 1. oktobra 1947.

Valteru

Sutra, 2. oktobra, u Beograd će avionom doći drug Ljesakov. On će doneti u dva primerka definitivno redigovane materijale Savetovanja — jedan primerak za vas i drugi za italijanske drugove. U skladu sa dogovorom molim vas da obezbedite slanje materijala italijanskim drugovima kako bi oni ove materijale mogli da publikuju u nedelju — 5. oktobra. (Potvrdite prijem materijala, kao i slanje jednog primerka italijanskim drugovima.

Dedo

Č. Štrbac, n. d., 238.